

ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
DERGİSİ

SAYI : 8

KAYSERİ — 1992

KAMERÜDDİN İLİNİN ADININ NEREDEN GELDİĞİ

Yrd. Doç. Dr. Kerim TÜRKMEN

Alâddin Keykubat İçel Bölgesi'ni fethetti. Bu bölgeye yerleş-tirmiş olduğu Türkmenler daha sonra Karamanoğulları Beyliğini kurdular (1). Claude Cahen'in «Osmanlılar'dan önce Anadolu'da Türkler» adlı eserinde (2) M. 1228 yılında Mut ve Ermenek hava-lisinin Kamerüddin isminde birine bağışlandığı için «Kamerüd-din İli» adının verildiğini iddia etmektedir. İslâm Ansiklopedisin-de de M. 1228'de buralara Kamerüddin adının verildiğini zikret-mekte olup ismin kaynağının nereden geldiği belirtmemektedir (3). Kamerüddin ili adlandırması günümüze kadar geniş tartış-malara yol açmıştır. Sanat tarihçilerinin tümü ismin varlığı üye-rinde anlaşılırken, ismin kaynağı hakkında görüş ayrılıklarına düşmüşlerdir. Bu konuyu aydınlatmak için, bir kaç kaynak eseri gözden geçirmemizde yarar görmekteyiz. Bahsi geçen eserlerden ilki İbn-i Bibi'nin «Selçukname» sinde Karamen Bey'in babası Nure Sufi'den bahsederken şunları söylemektedir: (4).

چون اولاد قارامان که بدر ایستان در ابتدا * حالت از فذامان تورکمانان نواحی
ارمن بود که بقمرالدین معروفست وهمواره از ان کوهها بلارنده فخم کشیدی وقت
بال و اطفال مرتب داشتی.

«Babaları Kamerüddin ili adıyla tanınmış bulunan Ermenis-tan civarı dağlarından Lârende'ye kömür taşıyarak çoluk çocu-ğunun yiyeceğini temin etmekle geçinen kömürcü Türkmen'ler-dendir» diye ifade ederken, bölgenin ismini Kamerüddin olarak zikretmektedir. Bu ismin nereden geldiği konusuna gelince, her-hangi bir açıklama bulunmamaktadır.

- (1) Turan, O. «Selçuklular, Tarihi ve Türk İslâm Medeniyeti», Turan Ya-yınevi, İstanbul, 1969, 2. baskı, s. 277.
- (2) Cahen, C. «Osmanlılar'dan Önce Anadolu'da Türkler», Çev. Y. Moran, E. Yay. Tarih Dizisi, I. İstanbul, 1979, s. 133.
- (3) İslâm Ansiklopedisi, 58, cüz. M.E. Basımevi, İst. 1977, s. 316.
- (4) Uzunçarşılı, İ.H. «Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu Karakoyunlu Devlet-leri», T.T.K. Yay. 3. Baskı, Ankara 1984, s. 1.

Bir diğ er kaynak eser olan İbn-i Batuta'nın «Seyahatname» sinde Konya civarından bahsederken ş unları söylemektedir (5).

وهي مدينة عظيمة ، حسنة العمارة ، كثيرة المياه ، والانهار والبياتين ، والفواكه ،
وبها المشمش المسمى بقمر الدين ، وقد تقدم ذكره ويحمل منه ايضا الى ديار مصر
والشام .

Burası «Büyük bir şehirdir, güzel yapıları, bol suları ve nehirleriyle bağ ve meyvelerinin var olduğunu, Kamerüddin diye adlandırılan, Mısır ve Şam'a da gönderilmekte olan bir çeş it kayısının bulunduğunu» söyler.

Diğ er bir eser olan Guy Le Stringe'nin «Bulden El Hilâfe El Şarkiye» (6) de İbn-i Batuta'nın Konya'dan bahsederken ş u sözleri sarf ettiğini belirtmektedir :

واشاد بقونيه فقال انها مدينة عظيمة حسنة العمارة كثيرة المياه ، والانهار
والبياتين والفواكه وبها المشمش المسمى بقمر الدين ويحمل
منها الى الشام .

«Konya'ya değ inirken burasının büyük bir şehir, güzel yapılarının, bol suları ve nehirleri ile meyvelerinin bulunduğunu, ayrıca Mısır ve Şam'a gönderilen Kamerüddin isminde bir çeş it kayısının bulunduğunu» söyler.

Kalkaşendi ise, «Subh-ul-Aşâ» adlı eserinde Anadolu'daki Türkmen Beylikleri ve yerleşim yerlerinden bahsederken Konya Bölgesi'nin «Takvim-ül Bulden'e dayanarak ş öyle anlatmaktadır: (7).

وهي مدينة مشهورة ، وبها دار للسلطنة ، والجبال مطيعة بها من كل جانب ، وتبعد
عنها من جهة الشمال . وينزل من الجبل الجنوبي منها نهر يدخل اليها من غربها ، وبها
البياتين من جهة الجبل على نحو ستة فراعخ ، ونهرها يسقى بياتينها ، ثم يمر بحيرة
ومروجا ، وبها الفواكه الكثيرة ، وفيها يوجد المشمش المعروف بقمر الدين وهي ثاني
قاعدة مملكة السلجوقية ببلاد الروم ، كان الملك ينتقل منها الى قبادقيا ، ومن
قبادقيا اليها .

«Burası ünlü bir şehirdir. İçinde saltanat sarayı bulunmaktır. Kuzeyden, uzak olmak üzere, her tarafı dağlarla çevrilidir.

(5) Abdullah Muhammed Bin İbrahim, «İbn-i Batuta», «Seyahatnamesi», Beyrut 1964, s. 293.

(6) Strange, L.G., «Bulden El-Hilâfe El Şarkiye» Beyrut 1985, II. Baskı, s. 181.

(7) Kalkaşendi, Şeyh Ebi-il Abbas Ahmet, «Subh-ül Aşa», 5. cüz, Kayhire, 191J, s. 352.

Güney tarafındaki dağlardan nehir akarak şehrin batısından içeri girmektedir. Dağ yönüne doğru 6 fersahlık bir mesafede bağları bulunur. Nehir de bu bağları suladıktan sonra göl ve otlaklara ulaşır. Meyvesi boldur. Kamerüddin diye bilinen bir çeşit kayısı bulunur. Burası Rum diyarındaki Selçuklularının memleketinin ikinci üssü durumundadır. Sultanın buradan Kayseri'ye, Kayseriden de buraya gelip gittiğini söylemektedir.

Yukarıda bahsi geçen kaynaklardan da anlaşılacağı üzere bu yöreye Kamerüddin ili adının verilmesi ne Karamanlılar'ın buraya yerleşmesinden, ne de Kamerüddin isminde birine bağışlanmasından dolayıdır. Bu ismin verilmesinde Kamerüddin diye adlandırılan bir çeşit kayısı rol oynamıştır. Günümüzde bile Mısır, Irak ve Suriye'de halâ kayısı pestiline Kamerüddin adının verilmesi yukarıdaki görüşümüzü desteklemektedir.

